

ת"פ (ירושלים) 67921-07-23 - מדינת ישראל נ' פלוני

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 67921-07-23

לפני כבוד השופט אלעזר נחלון

מדינת ישראל

בעניין: המאשימה

נגד

1. פלוני

הנאשמים

2. פלוני

בשם המאשימה:

עו"ד מוסטפא יחיא

בשם נאשם 1:

גזר דין בעניינו של נאשם 1 - נוסח מותר לפרסום

א. כללי

1. נאשם 1 (להלן: הנאשם) הורשע, על פי הודאתו שניתנה במסגרת הסדר טיעון, במספר עבירות אלימות שביצע כלפי אחותו הקטינה וכן באיומים שהפנה כלפיה. הגיעה העת לגזור את עונשו.

ב. מעשי הנאשם והעבירות שבהן הורשע

2. כתב האישום שבעובדותיו הודה הנאשם מפרט שישה אירועים מן השנים 2021-2023 שבהם הוא תקף את אחותו הקטינה, ילידת 2006, וזאת על רקע חוסר שביעות רצונו מהתנהגותה, וכן מספר רב של אירועי איומים שהפנה כלפיה.

כך, ביום 2.3.21 סירבה הקטינה ללבוש חגי'אב, ובתגובה כיבה הנאשם סיגריה על עורה, מתחת לאוזנה השמאלית, וגרם לה לכאב ולכוויה.

בקיץ 2022 השליך הנאשם לעבר הקטינה כוס, וכדי להתחמק ממנה הקטינה זזה והתנגשה בקיר, ונגרמו לה נפיחות בעין ימין, חתך בגבה ודימום שהצריכו טיפול רפואי.

ביום 29.1.23 יצאה הקטינה מן הבית למרות איסורו של הנאשם, ובעקבות זאת הוא הכה אותה

עמוד 1

בחזקה באמצעות אגרופו. מעוצמת המכה הוטחה הקטינה בדלת ברזל, וספגה חבטה חזקה בלסת. הנאשם גם סטר לקטינה והוסיף להכותה באגרופו, ולא חדל למרות ניסיונות אם המשפחה להרחיקו. בשל כך נגרמו לקטינה חבלות שונות בלסת, לרבות שבר, והיא סבלה מכאבים, מהגבלות תנועה ומהגבלות תזונה, ונזקקה לטיפול רפואי.

בחודש הרמדאן של שנת 2023 הסתייג הנאשם מכך שהקטינה מאזינה למוסיקה בעת שהיא מדיחה כלים. בשל כך סטר הנאשם לקטינה מספר פעמים והכה אותה באגרופיו.

בחודש יוני 2023 הכה הנאשם את הקטינה בפניה באמצעות סטירות ואגרופים, והמשיך חרף ניסיונות אם המשפחה להרחיקו.

במועד כלשהו במהלך התקופה הנזכרת תקף הנאשם את הקטינה באמצעות אלה, וגרם לה חבלות וכאבים.

כמו כן במספר רב של הזדמנויות במהלך התקופה הנזכרת הראה הנאשם לקטינה ציור אקדח שקעקע בזרועו, ואיים עליה "אהרוג אותך מתישהו" וכן "באקדח הזה אני אירה בך וארצח אותך".

כתוצאה מן המעשים נגרמו לקטינה חבלות רבות ושונות, מצוקה נפשית קשה, והיא אף ביצעה מספר ניסיונות לפגיעה עצמית. זאת ועוד: כדי להימנע מחשיפת התקיפות, הפסיקו הורי הקטינה את לימודיה במהלך כיתה ט'.

3. בגין מעשים אלה הורשע הנאשם בעבירה של תקיפת קטין על ידי אחראי הגורמת חבלה חמורה, לפי סעיף 368ב(ב) סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); במספר עבירות של תקיפת קטין על ידי אחראי הגורמת חבלה של ממש, לפי סעיף 368ב(א) סיפא לאותו חוק; וכן בעבירה של איומים, לפי סעיף 192 לחוק.

4. להשלמת התמונה יצוין כי כתב האישום הוגש במקור גם נגד אח נוסף, הוא נאשם 2. אח זה הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירה של תקיפת קטין הגורמת חבלה של ממש בגין אירוע יחיד שהנאשם לא היה מעורב בו, ודינו נגזר על ידי מותב אחר. לעניין זה אתייחס בהמשך.

ג. הסדר הטיעון וההליך לעניין העונש

5. הסדר הטיעון הושג במהלך שמיעת העדויות, ולאחר שבין היתר העידה אמו של הנאשם וכן החלה להישמע עדות הקטינה. ההסדר לא כלל הסכמה עונשית קונקרטית.

6. לבקשת הנאשם, נערך בעניינו תסקיר שירות המבחן. כמו כן הוגשו ראיות לעניין העונש מטעם המאשימה.

7. הצדדים הגישו עיקרי טיעון לעונש בכתב, והשמיעו את טענותיהם בעל פה.

ד. הראיות לעניין העונש

8. המאשימה הגישה תדפיס מידע פלילי בעניינו של הנאשם, הכולל הרשעה משנת 2024 בעבירה של החזקת אגרופן שלא כדיון, אשר בגינה נגזרו על הנאשם עונשי מאסר על תנאי וקנס. כמו כן הפנתה המאשימה אל התיעוד הרפואי בנוגע לחבלות הקטינה וכן אל תמונות החבלות (ת/5ב, ת/6ד, וכן ת/7 עד ת/9).

9. מתסקיר שירות מבחן בעניינו של הנאשם עלה כי הנאשם הוא רווק כבן 25, ילד רביעי מאחד עשר לזוג הורים תושבי XXXX ששניהם עובדים. הנאשם השלים תשע שנות לימוד, ומאז עבד בעיקר ב-XXXX שבבעלות אביו ב-XXXX, והתגורר בבית הוריו ב-XXXX ובדירת המשפחה באזור XXXX. לדברי הנאשם, לפני כשנה הוא עבר תאונה קשה בעת שרכב על אופניים, ותקופה מסוימת עד מעצרו השתמש בסמים שונים.

שירות המבחן התרשם כי הורי הנאשם התקשו להוות עבורו דמויות מכוונות ומציבות גבול, ומגיל צעיר הוא קיבל על עצמו אחריות כלפי אחיו הצעירים, באופן שאינו תואם את גילו. הדבר השליך על התפתחות הנאשם, וכיום - כך התרשם שירות המבחן - הוא בעל חשיבה נוקשה ומניפולטיבית, נעדר כלים לניהול קונפליקטים באופן מקדם, ונוטה להתנהגות אימפולסיבית, תוקפנית ואלימה.

שירות המבחן ציין כי הנאשם הכחיש את המעשים שביצע, וטען כי דאג לכבודה של הקטינה אך לא פגע בה פיסית. הרושם היה כי הנאשם מתקשה לקבל אחריות על מעשיו בכלל, ועל מעשיו כלפי הקטינה בפרט, והוא משליך עליה את האחריות למעשים.

שירות המבחן העריך כי על רקע דפוסי אישיותו של הנאשם והטינה שהוא מבטא כלפי הקטינה, קיים סיכון גבוה להישנות התנהגות פוגעת מצידו כלפיה. במכלול המליץ שירות המבחן על "ענישה מוחשית באמצעות שרות בתי הסוהר", לצד מאסר על תנאי ופיצוי כספי.

ה. טענות הצדדים לעניין העונש

10. שני הצדדים הגישו עיקרי טענות בכתב והשלימו את טענותיהם בדיון מיום 17.7.24. יוער כי נוכח עמדתו של הנאשם בפני שירות המבחן, כאמור לעיל, בתחילת הדיון הוא נתבקש להבהיר את עמדתו ביחס להודאתו במעשים שבעטיים הורשע. הנאשם הבהיר כי הוא אינו מבקש לחזור בו מהודאתו, וכי הוא מעוניין שדינו ייגזר על יסוד המעשים שבהם הודה והעבירות שבהן הורשע במסגרת הסדר הטיעון.

11. לטענת המאשימה, מתחם העונש ההולם בעניינו של הנאשם נע בין 4 ל-8 שנות מאסר בפועל, והעונש המתאים לו עומד על 6 שנות מאסר, ולצדן מאסר על תנאי, קנס, ופיצוי משמעותי.

מבחינת נסיבות הקשורות בביצוע העבירות, המאשימה טוענת כי הנאשם ניצל את פערי הכוחות בינו לבין הקטינה, כאישה וכאחותו הצעירה, ופגע בה בתוך התא המשפחתי, והכל כשהיא נותרת חסרת אונים וכפופה למערכת נורמטיבית חברתית הפועלת בניגוד לדיון. למרות הפגיעות הקשות שחוותה, הקטינה חזרה לבית הוריה, ובשל מערכת הלחצים שהיא נתונה בה אף ביקשה לחזור מתלונתה. המאשימה מתייחסת לכך שמדובר היה במעשי אלימות רבים; אשר כללו אלימות קשה; שגרמו נזקי גוף

לרבות שבר, מצוקה נפשית קשה ואף הפסקת לימודים; וכן לוו באיומים חוזרים ברצח ובמחוות של השפלה.

בנוגע לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות טוענת המאשימה כי לזכות הנאשם נזקפת הודאתו. עם זאת, נטען כי המשקל שיש לכך הוא מוגבל ביותר, וזאת הן משום שההודאה ניתנה רק לאחר שהעדויות החלו להישמע, והן משום שהתסקיר מלמד כי הנאשם אינו נוטל אחריות באופן מעמיק. כמו כן נטען שלחובת הנאשם עומד עברו הפלילי, וכן הסיכון הגבוה כי ישוב ויפגע בקטינה.

12. בא כוח הנאשם טוען, מצידו, כי מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם עומד על בין שנה ל-3.5 שנות מאסר בפועל, וכי העונש המתאים לו מצוי בשליש התחתון של המתחם. עוד נטען כי אין מקום להטלת קנס נוכח מהות המעשים, נוכח מצבו הכלכלי של הנאשם, ונוכח שהותו במעצר תקופה ממושכת.

מבחינת נסיבות הקשורות בביצוע העבירות מדגיש בא כוח הנאשם כי הנאשם ביצע מעשים קונקרטיים שנמנו בכתב האישום, וכי הוא נעצר בעקבות מעשה אלימות שביצע אחיו, ושב הוא כלל לא היה מעורב.

מבחינת נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות מציין בא כוח הנאשם כי הוא קיבל אחריות למעשיו, וטוען כי העובדה שהדבר נעשה לאחר שהעדויות החלו להישמע אינה צריכה להיזקק לחובתו, שכן שמיעת העדויות הביאה לתיקונים לא מבוטלים בכתב האישום. עוד טוען בא כוח הנאשם כי הקטינה ביקשה שלא להחמיר איתו וכך גם ביקשה אמו, וכי יש להתחשב בעמדתן, הן נוכח מעמד הקטינה כנפגעת עבירה והן על מנת לסייע בשיקום המשפחה כולה. כך בייחוד כאשר הקטינה שבה להתגורר בבית המשפחה מטעמים שאינם קשורים למשפחה, וכאשר לשיטת בא כוח הנאשם אין אינדיקציות לכך שעמדתה הנוכחית נובעת מלחץ שבו היא נתונה. בא כוח הנאשם ציין גם כי נסיבות חייו המורכבות של הנאשם השתקפו בחוסר יכולתו לאתר חלופות מעצר הולמות, כך שהוא נותר עצור מאחורי סורג ובריה למשך תקופה ממושכת.

כמו כן צוין כי הנאשם מבקש להשתלב בתהליך טיפולי בעת מאסרו, וזאת לצורכי גמילה מסמים.

13. הנאשם עצמו תחילה ביקש שלא לומר דבר. משנשאל לגבי דברי בא כוחו בדבר רצונו להשתלב בתהליך טיפולי, הסביר כי הוא מבקש לשנות את התנהלותו בנוגע לשימוש בסמים ולהתקדם. כאשר נשאל הנאשם מפורשות לגבי עמדתו ביחס למעשים שביצע כלפי הקטינה הבהיר כי אין לו מה להוסיף.

ו. דיון

ו(1) גזירת הדין - כללי

14. סעיף 40ב לחוק העונשין קובע כי "העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו". סעיף 40ג(א) מורה כי בהתאם לעקרון ההלימה יש לקבוע "מתחם עונש הולם", וזאת תוך התחשבות "בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע

העבירה". חלק מהנסיבות הקשורות בביצוע העבירה מנויות בסעיף 40ט לחוק, ובכללן מידת התכנון שקדם לביצוע העבירה, חלקו היחסי של הנאשם, מידת הנזק שנגרמה או שהייתה צפויה להיגרם מהעבירה, הנסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע העבירה, ועוד (וראו סעיף 40יב הקובע כי ניתן לשקול גם נסיבות אחרות).

15. לאחר קביעת מתחם העונש ההולם, יש לגזור את העונש המתאים לנאשם, וזאת תוך התחשבות בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (סעיפים 40ג(ב) ו-40יא לחוק, אולם גם כאן הרשימה אינה סגורה), וכן בשיקולי הרתעת היחיד והרבים (סעיפים 40ו-40ז לחוק). במצבים מסוימים אף ניתן לחרוג מן המתחם לקולא מטעמי שיקום או לחומרא משיקולי הגנה על שלום הציבור (ראו סעיפים 40ד וכן 40ה לחוק).

16. כאשר נאשם מורשע במספר עבירות, קובע סעיף 40יג לחוק העונשין כי יש להבחין בין מצב שבו העבירות מהוות "אירוע אחד", שאז ייקבע המתחם וייגזר העונש ביחס לאירוע ולעבירות כמכלול, ובין מצב שבו העבירות מהוות "כמה אירועים", שאז יש לקבוע מתחם ביחס לכל אירוע בפני עצמו ולפעול כאמור בסעיף (אם כי גם אז ניתן לגזור עונש כולל, או להורות על חפיפה בין עונשים נפרדים בנסיבות מתאימות). במקרה שכאן, שני הצדדים טענו כי העבירות שבהן הורשע הנאשם מהוות "אירוע אחד", המורכב ממעשים נפרדים. כמו כן נראה כי ממילא קיים דמיון בין המעשים מבחינת הערכים הנפגעים, נסיבות ביצוע העבירות, והקורבן שלהן. לפיכך, אקבע מתחם אחד למכלול מעשי הנאשם (לשיקולים בעניין זה ראו למשל ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014)).

ו(2) מתחם העונש ההולם

17. השיקולים הרלוונטיים לקביעת מתחם העונש ההולם הם כאמור הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה, מידת הפגיעה בהם, נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ומדיניות הענישה הנהוגה. אתיחס לשיקולים אלה.

ו(2)(1) הערכים החברתיים שנפגעו ומידת הפגיעה

18. הערכים החברתיים שנפגעו בגין מעשי הנאשם הם, בין היתר, שלמות גופה של אחותו הקטינה, שלמות נפשה, והאוטונומיה שלה על גופה ועל חייה בכלל. הפגיעה מתחדדת נוכח העובדה שהיא נגרמה בבית הקטינה, מידי אחיה הגדול ממנה בכשבע שנים, אשר אמור לשמש לה כמגן (ראו והשוו: רע"פ 3719/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (7.6.2021), להלן: עניין פלוני 2021. אמנם, החלטה זו עניינה בתקיפה על ידי הורה, אולם הפגיעה המתוארת בה חלה גם כאן).

19. בשים לב למספר התקיפות, לעוצמת האלימות שהופעלה בהן ולאיומים שהופנו כלפי הקטינה, כמו גם לנזקים שנגרמו, מידת הפגיעה בערכים החברתיים היא משמעותית.

ה(2)(2) נסיבות ביצוע העבירות (סעיף 40ט לחוק העונשין)

20. מבחינת הנסיבות המנויות בסעיף 40ט לחוק העונשין, הרי שלא מדובר במעשים מתוכננים מבעוד מועד, אולם גם לא ספונטניים לחלוטין (סעיף 40ט(א)(1)). הנאשם ביצע את המעשים לבדו, לעיתים

חרף ניסיונות של אמו למנעם (סעיף 40ט(א)(2)). הנזק העיקרי שהיה צפוי הוא נזק לשלומה הגופני והנפשי של הקטינה, וזהו גם הנזק שנגרם בפועל כמתואר בכתב האישום, לרבות ניסיונות הקטינה לפגיעה עצמית. נזק נוסף נגרם מכך שהקטינה לא השלימה את לימודיה התיכוניים, על כלל המשמעויות שעלולות להיות לכך על מסלול חייה (סעיף 40ט(א)(3)-(4)). המניע למעשי הנאשם היה העובדה שהתנהלות הקטינה לא הייתה ראויה לטעמו. במובן זה אין מדובר באלימות לשם התעמרות בלבד, וחזקה כי הנאשם סבר שהוא מיטיב את דרכה של הקטינה. עם זאת, אין בכך משום נסיבה מקילה, והניסיון למנוע מן הקטינה את החירות לבחור את אופן התנהלותה משקף חומרה נוספת הגלומה במעשים (סעיף 40ט(א)(5)); וראו ע"פ 6539/17 אבו תנהא נ' מדינת ישראל (15.3.2018), להלן: עניין אבו תנהא, בחוות דעתה של כבוד השופטת ד' ברק-ארז). לא נטען לנסיבות ייחודיות המצדיקות להפחית מאחריות הנאשם (סעיף 40ט(6)-(9)).

ו(2)(3) מדיניות הענישה הנהוגה

21. העונש המרבי על תקיפת קטין על ידי אחראי הגורמת חבלה חמורה הוא תשע שנים. העונש המרבי על תקיפת קטין על ידי אחראי הגורמת חבלה של ממש הוא שבע שנים. העונש המרבי על איומים הוא שלוש שנים.

22. בית המשפט העליון כבר עמד על כך ש"יש לשגר מסר ברור לפיו אלימות במשפחה תיענה בעונשי מאסר ממושכים שיהא בהם כדי לקיים את הרתעת היחיד ואת הרתעת הרבים כאחד - בהינתן היעדר אכיפה מספקת ביחס לעבירות אלימות המתבצעות בחיק המשפחה ובחדרי-חדרים" (ע"פ 2722/23 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 11 (9.5.2023), להלן: עניין פלוני 2023). גם במקום אחר נאמר כי בכל הנוגע למעשי אלימות במשפחה "נדרשת ענישה מוחשית, אשר יש בה כדי להרתיע עבריינים פוטנציאליים מנקיטת אמצעי אלימות כלפי בני משפחתם" (רע"פ 538/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (4.2.2021)). עוד צוין כי "הצורך להגן על קטינים חסרי ישע מפני מבוגרים הפוגעים בהם פגיעות אלימות מחייב מסר עונשי חד משמעי. על אחת כמה וכמה כך הוא כאשר הפוגע הינו בן משפחה של קרבן האלימות, כאשר הניגוד העמוק בין חובתו הטבעית והמשפחתית לבין מעשיו בולט במיוחד וראוי להוקעה עונשית מיוחדת" (ע"פ 30/04 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (30.3.2004)). בפסק דין נוסף הודגש כי

מעשי אלימות בתוך המשפחה נתפסים כבעלי חומרה מיוחדת במערכת האיסורים הפליליים העוסקים בעבירות אלימות. הציפייה האנושית הטבעית הינה כי בתוך משפחה ישררו יחסי אהבה, הרמוניה, וכבוד הדדי. הפרתה של ציפייה זו הופכת את השימוש באלימות במשפחה לתופעה העומדת בניגוד עמוק לחוש הצדק האנושי. יתר על כן, במסגרת המשפחה, מופעלת האלימות על פי רוב בידי החזק כלפי החלש. פערי הכוחות הם גדולים כשמדובר באלימות כלפי קטינים או כלפי בת זוג; באלימות במשפחה, נגישותם של קרבנות העבירה למערכת המשטרית או למערכות הסיוע האחרות היא ענין מ[ור]כב וקשה, הטעון רגשות חזקים, פחדים ואימה. הבושה, והרצון לשמור על שלמות המשפחה הופך לא אחת את התלונה על אלימות במשפחה למהלך קשה וטעון....

(ע"פ 6758/07 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (11.10.2007)).

23. אמנם, אמירות אלה נאמרו במקרים שבהם מדובר היה באלימות של הורים כלפי ילדיהם או של בן

זוג כלפי בת זוגו, אולם העמדה המשתקפת בהם מתאימה גם למקרה שכאן.

24. עיון בפסקי דין שניתנו ביחס למעשים מעין אלה, מלמד כי הענישה בעטיים מגוונת ומושפעת ממכלול של שיקולים ומנסיבות כל מקרה ומקרה, לרבות מהות המעשים, תוצאותיהם, כמותם, תקופת התמשכותם, גיל הנפגעים, ועוד. עם זאת, בדרך כלל כוללת הענישה מאסר מאחורי סורג ובריא (למעט אם המעשים קלים במיוחד או שיש ליתן משקל משמעותי לשיקולים שיקומיים).

25. מרבית המקרים שאותרו ביחס לעבירות שביצע אח כלפי מי מאחיו היו חמורים פחות מאשר המקרה שכאן. נראה כי לא בכדי שני הצדדים לא הפנו למקרים אלה. [1]

26. מקרים דומים יותר מבחינת מהות המעשים, היקפם והתמשכותם ניתן למצוא בעבירות של הורים כלפי ילדיהם.

כך, למשל, בעניין פלוני 2021 מדובר היה במי שנהג להכות את ילדיו הרכים לאורך כחמש שנים. באופן ספציפי נקבע כי הוא הצליף על גבו של בנו בחגורה והותיר עליו סימנים; סטר לבתו מספר פעמים; איים עליה בעודו אוחז בסכין כי יחתוך את לשונה וכי ירצח אותה, משך בשערותיה, סטר לה מספר פעמים, בעט בה כשהיא על הרצפה, ושבר את משקפיה; וכן הכה בחזה באגרופ וניפץ את הטלפון הנייד שלה. הערכאה הדיונית קבעה כי מתחם העונש ההולם נע בין 30 ל-48 חודשי מאסר, וגזרה על הנאשם 40 חודשי מאסר לצד עונשים נוספים. ערעור ובקשת רשות ערעור נדחו, וצוין כי העונש אינו סוטה ממדיניות הענישה הנוהגת. המקרה שכאן חמור פחות, בין היתר בשים לב לכך שמדובר באח גדול ולא בהורה ובשים לב לתקופה הכוללת של המעשים ולהיקפם. מנגד, כאן נגרמה באחד האירועים חבלה חמורה של שבירת הלסת; יצירת הכוויה באמצעות סיגריה נושאת אכזריות מיוחדת; וקיים גם נזק נפשי קונקרטי.

בעניין פלוני 2023, שאליו הפנה בא כוח הנאשם, מדובר היה במי שהורשע לאחר שמיעת עדויות בכך שבמספר רב של מקרים נהג באלימות כלפי ילדיו הקטינים: בהזדמנות אחת הוא הכה את בנו במכת אגרופ וזה נפל ונחבל; בהזדמנות אחרת הוא דרך על ראשו ועל פניו של בן אחר בחוזקה שלוש פעמים עד שזה איבד את הכרתו; בהזדמנות שלישית הוא הכה בן אחר בחגורה בראשו, בגבו, בידיו וברגליו; בהזדמנות רביעית הוא משך בשערה של בתו וגרר אותה ואז הכה אותה באמצעות חגורה, בעט ברגליה וסטר לה; בהזדמנות חמישית הוא הכה את אחד מבניו בחגורה; בהזדמנות שישית הוא הטיח את ראשו של אחד מבניו בקיר, הכה בזרועו של בן נוסף, משך בחוזקה בשערה של בתו והכה אותה בחוזקה בצווארה; ובהזדמנות שביעית הוא הכה את אחד מבניו בחגורה, ואז הפיל בן אחר על המזרן, דרך עליו, הכהו, וכן הכה בראשו באמצעות בקבוק ברזל. הערכאה הדיונית קבעה כי מתחם העונש ההולם נע בין 12 ל-45 חודשי מאסר, וגזרה על הנאשם, נעדר עבר פלילי שלא קיבל אחריות על מעשיו, 30 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נוספים. בית המשפט העליון קבע כי יש ממש בטענה ש"מתחם הענישה שתחילתו בשנת מאסר אחת בלבד אינו הולם את חומרת העבירות ואת נסיבות ביצוען" (שם, פסקה 14), והחמיר בעונש, תוך שהעמידו על 40 חודשי מאסר "בשים לב לכלל לפיו ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין". המקרה שכאן חמור פחות מבחינת כמות המעשים, היקף הנפגעים והעובדה שמדובר באח ולא באב. הנאשם כאן גם לא הורשע בהתעללות, ואף קיבל אחריות על מעשיו (גם אם לא בתחילת המשפט). מנגד, המקרה חמור יותר מבחינת הנזקים הפיסיים וכן מבחינת מעשי האיום ברצח,

וקיים כאמור גם נזק נפשי קונקרטי. [2]

בעניין אבו תנהא מדובר היה באב שלאורך שנים תקף את בתו מספר רב של פעמים, החל מהיותה קטינה כבת 17. בין היתר הכה האב את הבת באמצעות חגורת עור וצינור פלסטיק וחבל בה; סטר לה ואסר עליה ללכת לבית הספר לאחר שהורידה את כיסוי ראשה; הכה אותה באגרופ; ובהזדמנות אחת תחב את ראשה לדלי עם מים רותחים וגרם לה לכוויות. כמו כן איים אותו אב על הבת, וכן נהג לסטור לבת נוספת ולהשליך עליה חפצים. הערכאה הדיונית קבעה כי מתחם העונש ההולם נע בין שנתיים לחמש שנות מאסר, וגזרה על הנאשם 30 חודשי מאסר לצד עונשים נוספים. ערעור הנאשם נדחה, וצוין כי המתחם והעונש אינם סוטים מן הענישה המקובלת במידה המצדיקה התערבות, תוך הדגשת החובה להגן על הנפגע החלש בתוך ביתו. המקרה שכאן חמור פחות מבחינת מספר האירועים קונקרטיים, העדר מעורבות נפגעת נוספת, ופער הכוחות שכן מדובר באב גדול ולא בהורה. מנגד, רמת האלימות דומה, המעשים בוצעו כלפי נפגעת צעירה יותר, וקיים גם נזק נפשי קונקרטי.

בעפ"ג (מחוזי ב"ש) 17237-09-14 מדינת ישראל נ' חסן (3.12.2014), שהמאשימה הפנתה אל פסק הדין של הערכאה הדיונית בו, מדובר היה במי שבארבע הזדמנויות תקף חמישה מתשעת ילדיו בסטירות, במכות ידיים וכן במקל או בחגורה. בהזדמנות אחת הוא גרש את ילדיו לקור, וכשחזרו למחרת הכה שניים מהם במערוך תוך גרימת חבלות וכאבים; בשלב כלשהו של אותו אירוע מתמשך הכה הנאשם את בתו באמצעות סטירות לפניה, אגרופים לבטנה ובעיטות לרגלה, וגרם לה חבלות של ממש וכאבים; בהזדמנות שלישית הכה בידיו את בנו שהיה בכיתה ב'; ובהזדמנות רביעית הכה בחגורה בת כבת 14. הערכאה הדיונית קבעה כי מתחם העונש ההולם הכולל נע בין 1 ל-3.5 שנות מאסר, וגזרה על הנאשם 24 חודשים ולצד עונשים נוספים. ערכאת הערעור הקלה בעונש המאסר בפועל הן מטעמים הקשורים בנסיבות ביצוע העבירות והן מטעמים נוספים, והעמידה אותו על 15 חודשים. המקרה שכאן חמור יותר מבחינת מהות המעשים, היקפם, הנזקים הפיסיים והנפשיים וכן מבחינת האיזמים ברצח, אולם חמור פחות מבחינת מספר הנפגעים והעובדה שמדובר באב ולא באב. [3]

בת"פ (מחוזי ב"ש) 56678-02-22 מדינת ישראל נ' אבו אל עולא (16.8.2023) מדובר היה בנאשמים בני זוג, אך לענייננו הרלוונטיות היא לענייננו של הנאשם. נאשם זה תקף חמש פעמים את בנה של בת זוגו בהיותו כבן שמונה, כשבארבע מתוכן גרם לו לחבלות של ממש, ובאחת הפעמים אף גרם לכך ששיניו הקדמיות נשברו. באחת ההזדמנויות עשה הנאשם שימוש בחגורה, וכשבאחד האירועים הגיעו למקום שוטר ופקח נמלטו הנאשמים עם הבן ועם קטינה נוספת, תוך סיכונם. כמו כן תקף הנאשם מספר פעמים בן נוסף של בת זוגו בהיותו כבן 11, לרבות באמצעות חגורה, וגרם לו חבלות של ממש. לאחר אחת התקיפות הענישה בת הזוג את אותו בן בכך שהורתה לו לשהות מחוץ לדירה במשך כחצי שעה, במזג אוויר קר וסוער, ובלבוש קל בלבד. בית המשפט קבע כי מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם נע בין 34 ל-50 חודשי מאסר, וגזר עליו 38 חודשי מאסר לצד עונשים נוספים. במקרה שכאן מדובר בשישה אירועים קונקרטיים, וכלפי נפגעת אחת שהייתה בגיל בוגר יותר. פער הכוחות אף הוא מתון יותר, ולא בוצעו מעשים נוספים כגון ניסיון ההימלטות או הוצאה אל מחוץ לבית. מנגד, הנזק שנגרם לקטינה הוא חמור יותר, פיסית ונפשית, והנאשם אף איים עליה ברצח.

27. יש ליתן משקל לגזר הדין שניתן בענייננו של נאשם 2 שהוא כאמור אח נוסף של הקטינה. אח זה הורשע בעבירה של תקיפת קטין על ידי אחראי הגורמת חבלה של ממש, בגין אירוע יחיד מיום

19.7.24. באותו אירוע לקח האח מן הקטינה את הטלפון הנייד, הכה אותה באגרופים בפניה ובראשה, וכן הכה אותה במוט תאורה ברגלה השמאלית. האח גם ניסה להכות את הקטינה בראשה באמצעות המוט, אך היא הצליחה למנוע זאת ממנו, והוא המשיך להכותה בבעיטות ובאגרופים בכל חלקי גופה עד שהורחק על ידי אח נוסף, ואז ירק עליה. בגזר הדין נקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 7 ל-24 חודשי מאסר בפועל, ונגזרו 8 חודשי מאסר בפועל וכן מאסר על תנאי ופיצוי בסך של 4,000 ₪. עניינו של הנאשם שלפניי חמור יותר באופן משמעותי, נוכח היקף המעשים, מהותם, התמשכותם והנזק שנגרם.

ו(2)(4) המסקנה בעניין מתחם העונש ההולם

28. על רקע הערכים החברתיים שנפגעו; על רקע נסיבות ביצוע העבירות על ידי הנאשם ומידת הפגיעה בערכים כעולה מן האמור לעיל, לרבות הנזק הניכר לקטינה במישור הפיסי והנפשי; על רקע מדיניות הענישה הנהוגה; ועל רקע גזר הדין שניתן בעניינו של הנאשם הנוסף - סבורני כי במקרה שכאן מתחם העונש ההולם למעשי הנאשם נע בין 24 ל-48 חודשי מאסר בפועל, ולצד עונש מאסר על תנאי לצורך הרתעה אישית.

29. בשים לב לפגיעה הקשה בקטינה, וחרף המתח שהדבר עלול להוסיף בתוך המשפחה, סבורני כי יש להטיל על הנאשם לפצותה. מנגד, איני סבור שיש להשית על הנאשם גם קנס, וזאת נוכח מהות המעשים, מצבו הכלכלי, והעובדה שהוא עצור מזה זמן וצפוי להמשיך לשהות מאחורי סורג ובריח.

ה(3) העונש המתאים לנאשם

30. בגזירת עונשו של הנאשם בתוך המתחם יש כאמור להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה וכן בשיקולי הרתעה.

31. במקרה שכאן מדובר בנאשם רווק כבן 25. הנאשם הוא בעל עבר פלילי מינורי, בגין הרשעה בהחזקת סכין שלא כדין, שבעטיה נידון למאסר על תנאי וקנס. איני סבור כי עניין זה נושא משקל משמעותי לחובתו.

32. לטובת הנאשם פועלת העובדה שהוא נטל אחריות על מעשיו בפני בית המשפט, והביא לחיסכון במשאבים שיפוטיים ובמשאבי גורמי האכיפה. אמנם, הדבר נעשה רק לאחר ששמיעת העדויות החלה, וגם הקטינה העידה בחקירה ראשית, כך שהמשקל שיש ליתן לכך אינו זהה למשקל שהיה ניתן לנטילת האחריות לו הייתה בשלב מוקדם יותר, אולם בכל זאת יש ליתן לכך משקל ניכר. [4] כמו כן יש משקל לכך שבשל נסיבותיו המשפחתיות של הנאשם הוא קיבל על עצמו אחריות על אחיו מגיל צעיר, כאמור בתסקיר. יש גם משקל למעצרו הממושך של הנאשם, שתנאיו נוקשים מתנאי מאסר.

33. מנגד, יש ליתן משקל לכך שבפני שירות המבחן נמנע הנאשם מלקחת אחריות על מעשיו, וגם בפניי הוא נמנע לומר דבר ביחס לפגיעות שפגע בקטינה, וזאת למרות שהוא הוזמן מפורשות לעשות כן. כמו כן יש ליתן משקל להערכת שירות המבחן כי קיים סיכון גבוה להישנות התנהלות אלימה כלפי הקטינה, המצדיקה ליתן משקל לצורך בהרתעה אישית, וכן להמלצתו הכוללת של שירות המבחן על ענישה מוחשית מאחורי סורג ובריח. יש גם משקל לשיקולי הרתעת הרבים (ראו למשל עניין פלוני

2023 שהובא לעיל).

34. המאשימה עתרה לקבוע כי העונש המתאים מצוי באמצע המתחם, ואילו בא כוח הנאשם עתר לקבוע כי העונש מצוי בשליש התחתון שלו. לטעמי, באיזון בין השיקולים השונים יש לגזור את עונשיו של הנאשם ברף העליון של השליש התחתון של המתחם, והעונש הכולל שיש להטיל עליו הוא 32 חודשי מאסר בפועל, לצד עונשי מאסר על תנאי שיהיה בהם כדי להרתיעו ממעורבות במעשים דומים, כאמור להלן. כמו כן יש להטיל על הנאשם לפצות את הקטינה.

ו. סיכום

35. נוכח כל האמור, נגזרים בזאת על הנאשם העונשים הבאים:

א. 32 חודשי מאסר בפועל, שיימנו החל מיום מעצרו.

ב. מאסר על-תנאי לתקופה של 12 חודשים. הנאשם יישא עונש זה אם במשך שלוש שנים מיום שחרורו יעבור עבירת אלימות מסוג פשע, או כל עבירת אלימות אחרת או איומים כלפי בן משפחתו מדרגה ראשונה שאינה חטא.

ג. מאסר על תנאי לתקופה של 6 חודשים. הנאשם יישא עונש זה אם במשך שלוש שנים מיום שחרורו יעבור עבירת אלימות מסוג עוון, או עבירת איומים.

ד. הנאשם יפצה את הקטינה בסכום של 8,000 ₪. הסכום ישולם ב-8 תשלומים חודשיים שווים, החל מיום 1.12.24 ובכל 1 בחודש שלאחר מכן. לא ישולם אחד התשלומים במלואו ובמועדו, תעמוד לפירעון מידי יתרת סכום הפיצוי שלא שולמה ותישא תוספת פיגור כדין.

36. תשומת לב שירות בתי הסוהר לבקשת הנאשם להשתלב בתהליך טיפולי לגמילה מסמים. חזקה כי בקשה זו תיבחן בהתאם לנהלי שירות בתי הסוהר ולשיקול דעתו, וכי אם יימצא הנאשם מתאים ניתן יהיה לשלבו בתהליך כאמור. איחולי הצלחה לנאשם בתהליך זה, שאם יצלח יהיה לתועלתו, לתועלת משפחתו, ולתועלת החברה כולה.

37. ניתן לערער על פסק הדין בתוך 45 ימים.

ניתן היום, כ"א אב תשפ"ד, 25 אוגוסט 2024, במעמד הצדדים.

[1] ראו למשל את גזר הדין בת"פ (שלום ק"ש) 16668-08-17 מדינת ישראל נ' הייב (17.1.2018) שם מדובר היה בנאשם שבשלוש הזדמנויות שונות ביצע עבירות אלימות כלפי בני משפחתו, אחד מהם קטין, אולם עוצמת המעשים, היקפם והתמשכותם, וכן הנזקים שנגרמו בעטיים היו פחותים משמעותית. גם העבירות שבהן הורשע אותו נאשם היו פחות חמורות.

בת"פ (שלום פ"ת) 8561-04-23 מדינת ישראל נ' פלוני (6.3.2024) מדובר היה בנאשם שתקף את אחיותיו הקטנות במספר הזדמנויות ואיים עליהן. גם שם עוצמת המעשים, היקפם והתמשכותם, וכן הנזקים שנגרמו בעטיים היו פחותים. הנאשם אף הורשע בעבירות פחות חמורות, והיה בעל רקע של תחלואה נפשית.

בע"פ (מחוזי חי') 53589-03-23 מדינת ישראל נ' שלמוביץ' (16.11.2023) מדובר היה במי שתקף את אחיו הצעיר ממנו בשבע שנים בחניקה, הטחת ראש בקיר, וכן באגרופים בפניו. גם מקרה זה פחות חמור מן המקרה שכאן, ממכלול הטעמים שנמנו לעיל.

[2] בא כוח הנאשם הפנה גם אל ע"פ 2309/22, אולם באותו מקרה מדובר היה במעשים פחות חמורים במידה ניכרת, וההרשעה הייתה בעבירה של התעללות בקטין ובמספר עבירות של תקיפת קטין. הוא הדין לגזר הדין בת"פ (מחוזי י-ם) 24371-04-23 שגם בו מדובר היה באלימות בעוצמה פחותה משמעותית, וללא שנגרם נזק גוף.

[3] יותר פסקי הדין שאליהם הפנתה המאשימה התייחסו למעשי אלימות כלפי בת זוג, אולם לטעמי את האלימות שבמערכת היחסים בין הנאשם לבין אחותו מתאים יותר להשוות לאלימות שבמערכת היחסים של הורים וילדיהם, הכוללת היררכיה מובנית (ולעניין אופייה ההיררכי של מערכת היחסים במקרה שכאן ראו את האמור בסעיף 14 לעיקרי הטיעון מטעם המאשימה).

[4] הנאשם טען שאין לזקוף לחובתו את השלב שבו הושג הסדר הטיעון, שכן שמיעת העדויות הביאה לתיקון כתב האישום. אין בפניי ראיות בנוגע לשאלה על אילו מן התיקונים ניתן היה להסכים כבר בשלב מוקדם ועל אילו הוסכם רק לאחר שמיעת העדויות. עם זאת אציין - בזהירות המתבקשת, שכן ההליך הסתיים בטרם נשמעו מכלול הראיות ובלא הכרעת דין מנומקת - כי הנאשם עצמו הזכיר את עמדתן של אמו ושל הקטינה ביחס להליך נגדו וביחס לענישתו כפי שעלתה מעדויותיהן. ואכן, ניכר היה שהגרסאות שעדות אלה מסרו בעדות לא תמיד תאמו גרסאות קודמות שמסרו במהלך החקירה. משכך, לא ברור כי לעדויות הייתה השפעה חיובית ביחס לאפשרות לברר את שהתרחש.